NORAKSTS
Lieta Nr.A420426111
A04261-11/33

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Jelgavā 2011.gada 6.decembrī
Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnesis A.Vīksne,

piedaloties pieteicējam *V.B.*,
atbildētāja Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Jēkabpils cietuma administrācijas pārstāvim *A.C.*,

atklātā tiesas sēdē Administratīvās rajona tiesas Jelgavas tiesu namā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *V.B.* pieteikumu par Jēkabpils cietuma administrācijas faktiskās rīcības (iesniedzēja turēšanu medicīnas daļas kamerā antisanitāros apstākļos, nenodrošinot ar veļu un iespēju nomazgāties) atzīšanu par prettiesisku un morālā kaitējuma Ls 5000 (pieci tūkstoši latu) apmērā.

Aprakstošā daļa

[1] Ieslodzījuma vietu pārvaldē 2010.gada 11.novembrī saņemts pieteicēja 2010.gada 10.novembra priekšniekam adresētais iesniegums par Jēkabpils cietuma administrācijas faktiskas rīcības (pieteicēja turēšanu medicīnas daļas kamerā antisanitāros apstākļos, nenodrošinot ar veļu un iespēju nomazgāties) atzīšanu par prettiesisku un morālā kaitējuma Ls 5000 (pieci tūkstoši lati) apmēra atlīdzināšanu.

Ieslodzījuma vietu pārvalde ar 2010.gada 7.decembra lēmumu izbeidza tiesvedību, sakarā ar pieteicēja 2010.gada 7.decembra iesniegumu, kurā pieteicējs norādījis, ka strīds saistībā ar sanitārajiem apstākļiem Jēkabpils cietuma medicīnas daļas izolatorā vairs nepastāv, jo visi jautājumi un pretenzijas ir atrisinātas.

[2] 2010.gada 20.decembrī Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicēja pieteikums, no kurā lūgts atcelt Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2010.gada 7.decembra lēmumu Nr.1/17-B/4927 (turpmāk – Lēmums), atzīt par prettiesisku Jēkabpils cietuma administrācijas rīcību (iesniedzēja turēšanu medicīnas daļas kamerā antisanitāros apstākļos, nenodrošinot ar veļu un iespēju nomazgāties), kā arī atlīdzināt morālo kaitējumu Ls 5000 (pieci tūkstoši latu) apmērā.

Pieteicējs pieteikumā norādījis, ka, atrodoties Jēkabpils cietuma Medicīnas daļā netika nodrošināta veļas apmaiņa, kā arī nebija nodrošināta iespēja nomazgāties, līdz ar to radot antisanitārus apstākļus.

[3] 2011.gada 28.februārī Administratīvās rajona tiesas Jelgavas tiesu namā saņemts Ieslodzījuma vietu pārvaldes paskaidrojums, kurā norādīts, ka sakarā ar to, ka pieteicējs ir atsaucis apstrīdēšanas iesniegumu, pieteicēja apstrīdēšanas iesniegums nav izskatīts pēc būtības un secināms, ka nav ievērota lietas ārpustiesas izskatīšanas kārtība. Attiecīgi pieteikums atstājams bez izskatīšanas.

[4] 2011.gada 2.martā Administratīvās rajona tiesas Jelgavas tiesu namā saņemtajā Jēkabpils cietuma paskaidrojumā norādīts, ka:

[4.1] Jēkabpils cietuma Medicīnas daļa ir cietuma struktūrvienība, kas ir sertificēta atbilstoši Ārstniecības likumā noteiktajām prasībām. Medicīnas daļa funkcionē kā ambulatorija ar dienas stacionāru. Stacionārā ir ierīkota atsevišķa dušas telpa, tualetes telpa un procedūru kabinets. Medicīnas daļas stacionārā ir ierīkotas 4 palātas ar desmit gultas vietām. Katrā palātā atrodas ūdens izlietne ar krānu un tiek padots ūdens. Pieteicējs, atrodoties cietuma Medicīnas daļas stacionārā, tika izvietots nevis kamerā, bet palātā, kur viņš tika nodrošināts ar gultas veļu, personīgajām mantām, ēdināšanu un medicīnisko aprūpi.

[4.2] Atrodoties Medicīnas daļas stacionārā notiesātajiem ir iespēja apmainīt savas drēbes bez ierobežojuma, bet gultas veļu slimniekiem maina vienu reizi nedēļā. Ierodoties Medicīnas daļas stacionārā notiesātajiem ir tiesības ņemt līdzi no vienības savas personīgas mantas un turēt tās pie sevis. Arī pieteicējam bija visas iespējas mainīt savu veļu bez ierobežojumiem. Gultas veļa tika mainīta atbilstoši pastāvošai kārtībai, kas notiek sestdienās. Pieteicējam atrodoties stacionārā gultas veļa tika mainīta.

[4.3] Jēkabpils cietuma Medicīnas daļas ēkā ir ierīkota dušas telpa, kurā atrodas mazgāšanās duša. Notiesātajiem, kuri atrodas Medicīnas daļas stacionārā pēc Medicīnas daļas darbinieka atļaujas saņemšanas ir iespēja apmeklēt dušas telpas un izmantot dušu. Šī procedūra notiesātajiem nav ierobežota.

[4.4] Jēkabpils cietumā Medicīnas daļā ir izstrādāts dezinfekcijas un sterilizācijas pasākumu plāns, kas saskaņots ar cietuma vadību. Medicīnas daļas darbinieki savā ikdienas darbā stingri pieturas pie izstrādātā plāna un izpilda tajā noteiktos pasākumus. Jēkabpils cietuma Medicīnas daļas ēka regulāri tiek veikti uzkopšanas darbi.

[5]Tiesas sēdē pieteicējs pieteikumu uzturēja pamatojoties uz pieteikumā norādītajiem apstākļiem.

[6] Atbildētāja pārstāvis prasījumu neatzina, balstoties uz rakstveida paskaidrojumā norādītajiem apsvērumiem.

Motīvu daļa

[7] Tiesa, izvērtējot lietas materiālus, secina, ka pieteikums ir noraidāms un nepamatots.

[8] Tiesa konstatē, ka pieteicējs 2010.gada 10.novembrī vērsies Ieslodzījuma vietu pārvaldē ar sūdzību par prettiesisku Jēkabpils cietuma administrācijas *(cietuma medicīnas daļas darbinieku)* rīcību, kas izpaudusies, kā pieteicēja turēšanu medicīnas daļas kamerā antisanitāros apstākļos, proti nenodrošinot ar veļu un iespēju nomazgāties, kā arī atlīdzināt morālo kaitējumu Ls 5000 (pieci tūkstoši latu) apmērā *(lietas 19.-20.lapa).*

[9] Tiesa, turpmāk norādīto apsvērumu dēļ, atzīst, ka pieteicēja pieteikums par iestādes faktisko rīcību, kas izpaudusies kā pieteicēja turēšana Jēkabpils medicīnas daļas kamerā antisanitāros apstākļos, proti, nenodrošinot ar veļu un iespēju nomazgāties, kā arī morālā kaitējuma Ls 5000 atlīdzinājums, ir noraidāms.

Kā konstatējams no lietas materiāliem, pieteicējs Jēkabpils cietuma Medicīnas daļā ārstējās laika periodā no 18.10.2010.līdz 05.11.2010. un no 02.12.2010. līdz 09.12.2010 (*lietas 24.lapa*). Par minēto lietā strīds nepastāv.

Pieteicējs pieteikumā tiesai norādījis, ka, atrodoties Jēkabpils cietuma Medicīnas daļā netika nodrošināta veļas apmaiņa, kā arī nebija nodrošināta iespēja nomazgāties *(lietas 3.-4. lapa),* līdz ar to radot antisanitārus apstākļus.

Secināms, ka lietā ir strīds, vai pamatoti pieteicējs ir norādījis uz antisanitārajiem apstākļiem, pieteicējam atrodoties Jēkabpils cietuma Medicīnas daļā

laika periodā no 18.10.2010.līdz 05.11.2010. un no 02.12.2010. līdz 09.12.2010., un attiecīgi vai atbildētājam uzliekams pienākums atlīdzināt pieteicējam nodarīto morālo kaitējumu.

[10] Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 89.pants noteic, ka valsts atzīst un aizsargā cilvēka pamattiesības saskaņā ar šo Satversmi, likumiem un Latvijai saistošiem starptautiskajiem līgumiem.

Satversmes 95.pants noteic, ka valsts aizsargā cilvēka godu un cieņu. Spīdzināšana, citāda cietsirdīga vai cieņu pazemojoša izturēšanās pret cilvēku ir aizliegta. Nevienu nedrīkst pakļaut nežēlīgam vai cilvēka cieņu pazemojošam sodam.

Eiropas Cilvēka tiesību un pamattiesību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 3.pants noteic, ka nevienu cilvēku nedrīkst spīdzināt vai cietsirdīgi vai pazemojoši ar viņu apieties, vai sodīt. Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām 7.pants noteic, ka nevienu nedrīkst pakļaut spīdzināšanai vai nežēlīgi, necilvēcīgi vai pazemojoši apieties ar viņu vai sodīt. Savukārt šā pakta 10.pants noteic, ka visām personām, kurām atņemta brīvība, ir tiesības uz humānu apiešanos un cilvēka personībai piemītošās pašcieņas respektēšanu. Tas nozīmē, ka pret personām, kurām ir ierobežota brīvība, nedrīkst izturēties pretēji šā pakta 7.panta noteikumiem, kā arī personas nedrīkst tikt pakļautas citām grūtībām vai ierobežojumiem, kā tikai tām, kas izriet no brīvības atņemšanas apstākļiem. Personas, kurām atņemta brīvība, bauda visas tiesības, kas noteiktas paktā, ar tiem ierobežojumiem, kas slēgtā vidē ir neizbēgami.

No minētajām tiesību normām kopumā izriet, ka ir aizliegta necilvēcīga, cilvēka cieņu pazemojoša un slikta izturēšanās pret personu. Secināms, ka attiecīgi arī ieslodzītas personas turēšana antisanitāros apstākļos ir nepieļaujama.

Ievērojot iepriekš minēto, tiesai jāpārbauda, vai pieteicējs atradās antisanitāros apstākļos Jēkabpils cietuma Medicīnas daļā laika periodā no 18.10.2010.līdz 05.11.2010. un no 02.12.2010. līdz 09.12.2010.

Tiesai konkrētās lietas ietvaros pēc iespējas jānoskaidro pieteicēja apgalvojuma patiesums. Pat, ja reālas rīcības nav bijis, bet pamatoti *(ārpus pamatotām šaubām, kā to formulējusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa)* ir izdarāms secinājums, ka iestādes rīcība tiešām būtu tāda, kā norādījusi persona, tad ir pietiekami, lai tiesa varētu izdarīt secinājumu par iespējamo pārkāpumu.

[11] Notiesāto personu higiēnas prasību nodrošināšanu un ievērošanu reglamentē Ministru kabineta 2006.gada 30.maija noteikumi Nr. 423 „Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumi" (turpmāk arī – Noteikumi). Noteikumu 19.punkts nosaka, ka notiesātais ne retāk kā reizi septiņās dienās mazgājas pirtī vai dušā, maina apakšveļu un gultas veļu. Savukārt Noteikumu 20.punkts paredz, ka brīvības atņemšanas iestāde ne retāk kā reizi mēnesī nodrošina notiesāto virsdrēbju mazgāšanu.

Kā paskaidro atbildētājs, tad pieteicējam nebija liegta iespēja ņemt līdzi uz Jēkabpils cietuma Medicīnas daļu personīgās drēbes *(kas arī tika izdarīts, lietas 65.lapa)* un mainīt tās bez ierobežojuma. Tāpat no atbildētāja rakstveida paskaidrojuma izriet, ka gultas veļa tiek mainīta katru sestdienu. Tiesa nekonstatē lietā nevienu pierādījumu, kas apliecinātu, ka pieteicējam nebija iespēja mainīt gultas veļu norādītajā laikā. Arī tiesas sēdē pieteicējs nenorādīja nevienu iespējamo pierādījumu, kas apliecinātu pieteicējs pieteikumā norādīto apstākli, ka netika mainīta gultas veļa. Pamatojoties uz minēto secināms, ka tiesai nav tiesiska pamata secināt, ka atbildētājs nenodrošināja reizi nedēļa pieteicējam gultas veļas maiņu saskaņā ar Noteikumu prasībām.

Pieteicējs pieteikumā norāda, ka netika nodrošināta iespēja nomazgāties.

Tiesa konstatē, ka no lietā esošās Būves tehniskās inventarizācijas lietas izriet, ka Jēkabpils cietuma Medicīnas daļas (sanitārā daļa) ēkā ir izbūvēta duša*(lietas 32.lapa).* Minēto nenoliedz arī pieteicējs tiesas sēdē. Tiesas rīcībā nav neviena pierādījuma, ka minētā telpa (*duša)* nefunkcionēja, vai arī pieteicējam būtu liegta iespēja apmeklēt dušas telpu. Tāpat tiesai nav ticama izskaidrojuma, kādu iemeslu vadīta cietuma administrācija būtu ierobežojusi pieteicēja iespēju apmeklēt dušu.

Pamatojoties uz iepriekšminēto, tiesa secina, ka nav pamatots pieteicēja norādītais, ka atrodoties Jēkabpils cietuma Medicīnas daļā laika periodā no 18.10.2010.līdz 05.11.2010. un no 02.12.2010. līdz 09.12.2010. pieteicējs būtu atradies antisanitāros apstākļos, proti atbildētājs nebūtu nodrošinājis pieteicējam Noteikumos noteiktās higiēnas prasību izpildi.

[12] Pieteicējs lūdz atlīdzināt viņam nodarīto morālo kaitējumu Ls 5000 apmērā.

Saskaņā ar APL 92.pantu ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību.

Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 8.panta pirmā daļa nosaka, ka personiskais kaitējums šā likuma izpratnē ir kaitējums, kas ar iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību nodarīts fiziskās personas dzīvībai, fiziskajai integritātei, veselībai, brīvībai, godam un cieņai, personiskam un ģimenes noslēpumam vai komercnoslēpumam, autortiesībām vai citām nemantiskajām tiesībām vai ar likumu aizsargātajām interesēm. Savukārt Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk arī - Atlīdzināšanas likums) 9.pantā noteikts, ka morālais kaitējums šā likuma izpratnē ir fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums.

Atlīdzināšanas likuma 6.panta pirmā daļa paredz, ka tiesības uz zaudējuma atlīdzinājumu rodas, ja starp iestādes prettiesisko rīcību un cietušajam nodarīto zaudējumu pastāv tieša cēloņsakarība – objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās radītajām, laika ziņā sekojošām, zaudējumu nodarošām sekām, proti, minētā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šīs sekas.

Tiesa nekonstatēja, ka ar lietas materiāliem būtu pierādīta atbildētāja prettiesiska faktiskā rīcība. Attiecīgi nav pamata secināt, ka pieteicējam, atrodoties Jēkabpils cietuma Medicīnas daļā būtu nodarīts morālais kaitējums. Pamatojoties uz iepriekšminēto, nav arī pamata morālā kaitējuma atlīdzināšanas pienākuma uzlikšanai atbildētājam.

[13] Pastāvot nodibinātajiem apstākļiem tiesa atzīst, ka Pieteicēja pieteikums ir nepamatots un noraidāms.

[14] Tiesa, pamatojoties uz procesuālās ekonomijas principu, neanalizē pārējos lietas materiālos ietveros apsvērumus, jo tie nevar ietekmēt tiesas nolēmumu pēc būtības.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246. – 251., 289. – 291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda:

noraidīt *V.B.* pieteikumu par Jēkabpils cietuma administrācijas faktiskās rīcības (iesniedzēja turēšanu medicīnas daļas kamerā antisanitāros apstākļos, nenodrošinot ar veļu un iespēju nomazgāties) atzīšanu par prettiesisku un morālā kaitējuma atlīdzināšanu Ls 5000 (pieci tūkstoši) latu apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Jelgavas tiesu namā.

Tiesnesis *(personiskais paraksts)* A.Vīksne

NORAKSTS PAREIZS
Administratīvās rajona tiesas

tiesnesis _____A. Vīksne
Jelgavā, 2011.gada 6.decembrī.